

BULVĖS / POTATOES

Ingrida LUKOŠIŪTĖ

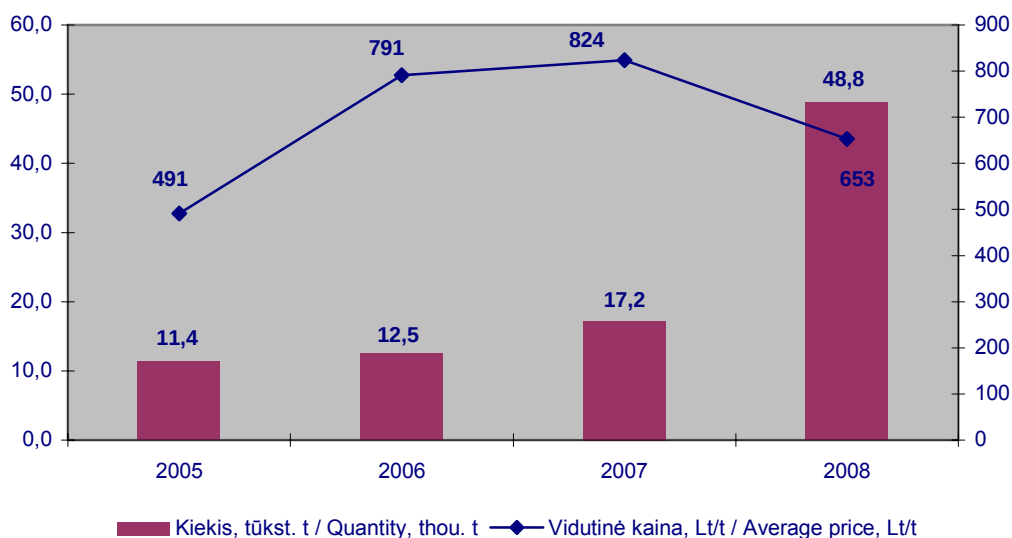
LAEI Produktų rinkotyros skyriaus tyrėja, ingrida@laei.lt

2008 metų derliaus bulvių supirkimo ir mažmeninės kainos dėl didelės pasiūlos buvo mažiausios per pastaruosius trejus metus. Lietuvoje bulvių kainos, palyginti su kainomis kitose ES šalyse, vidutinės, o mažmeninė kaina Vilniuje gruodžio mėnesį buvo viena mažiausių. Dėl pakankamos lietuviškų bulvių pasiūlos 2008 metais šviežių bulvių importuota 41 proc. mažiau nei 2007 metais. Didėjant gaminių iš bulvių pardavimui vietinėje ir užsienio rinkose, gaminių iš bulvių gamyba taip pat didėja: per 2006–2008 metus išaugo 2 kartus.

Vidaus rinka. Statistikos departamento prie LRV duomenimis, per 2008 metus supirkta 48,8 tūkst. t bulvių, daugiausia per 2005–2008 metus (1 pav.) – 2,8 karto daugiau nei per 2007-uosius.

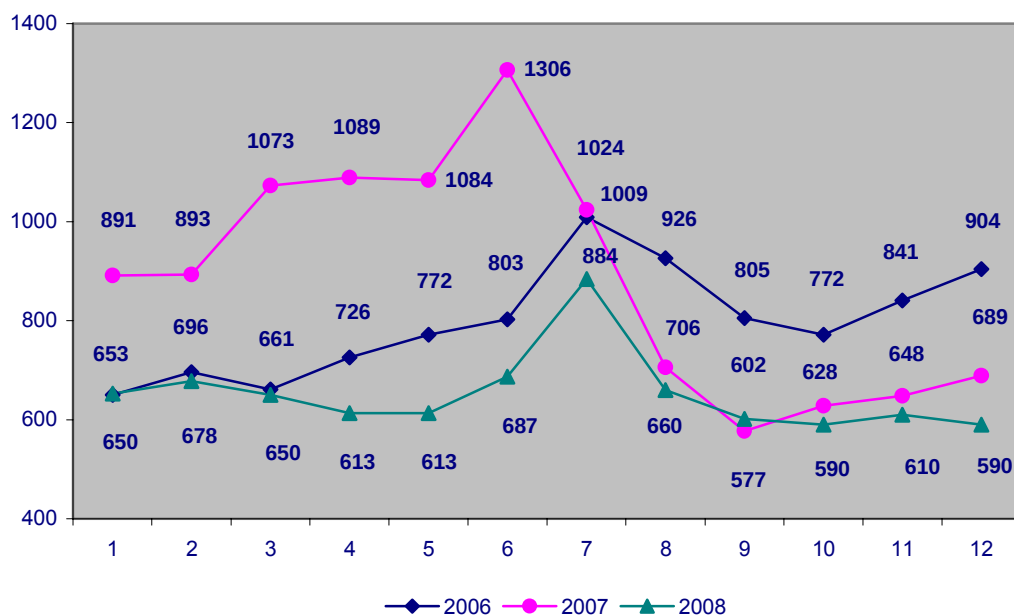
2008 metais Lietuvoje bulvių derlius 24 proc. didesnis nei prieš metus – prikasta 716,4 tūkst. t. Dėl didelės bulvių pasiūlos 2008 metų derliaus bulvių supirkimo kainos buvo mažiausios per pastaruosius trejus metus, spalį – 6 proc. mažesnės negu 2007-aisiais ir 35 proc. – nei 2006-aisiais (2 pav.). 2009 metų sausio mėnesį bulvių kainos nukrito iki 535 Lt/t (kaina buvo 18 proc. mažesnė nei prieš metus).

Daugelyje ES šalių dėl didesnio derlingumo 2008 metais bulvių derlius didesnis negu 2007-aisiais, todėl esant didelei bulvių pasiūlai gruodžio mėnesį bulvės daugelyje šalių buvo pigesnės negu prieš metus, Lietuvoje – 34 proc.

1 pav. Bulvių supirkimas ir kaina 2005–2008 metais
Figure 1. Quantity and average price of potatoes purchased in 2005–2008

Šaltiniai: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV; Žemės ūkio produkcijos supirkimas. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV.

2 pav. Bulvių supirkimo kainos 2006–2008 metais, Lt/t
 Figure 2. Average price of potatoes purchased in 2006–2008, Lt/t

Šaltiniai: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV; Žemės ūkio produkcijos supirkimas. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV, 2008.

Belgijoje, vienoje iš penkių stambiausių ES bulvių augintojų, bulvių kainos gruodį buvo mažiausios, palyginti su kainomis Lietuvoje, – 42 proc. mažesnės. Kaimyninėje Lenkijoje kai kuriose vietovėse sausra lėmė mažesnį derlingumą, todėl kaina išaugo 21 proc. Tačiau Lietuvoje bulvių kainos gruodį 23 proc. didesnės nei Lenkijoje, 13 proc. – nei Vokietijoje, bet 35 proc. mažesnės nei Estijoje ir 40 proc. – nei Latvijoje (1 lentelė).

2008 metais mažmeninės bulvių kainos, išskyrus birželį–rugsėjį, buvo mažesnės nei prieš metus. Vėlyvųjų bulvių derlius spalį–gruodį buvo parduodamas apie 10 proc. mažesniais kainomis nei 2007-aisiais (3 pav.).

Žemės ūkio rūmų duomenimis, 2009 metų sausio mėnesį bulvių kilogramas parduotuvėse vidutiniškai kainavo 1,32 Lt – 4 proc. mažiau negu prieš metus, o turguje – 0,92 Lt, t. y. 12 proc. mažiau nei prieš metus. Bulvės spalio–gruodžio mėnesiais Lietuvos turguose pardavinėtos apie 32 proc. pigiau nei parduotuvėse.

Mažmeninė bulvių kaina Vilniuje per metus sumažėjo 11 proc. ir 2008 metų gruodžio mėnesio pradžioje buvo viena mažiausių, palyginti su kainomis kitų Europos valstybių sostinėse (4 pav.).

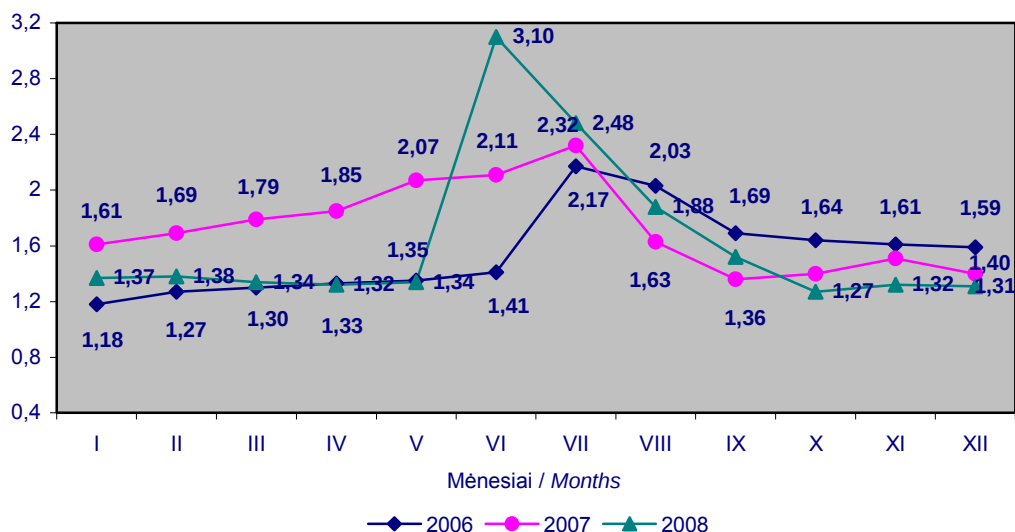
Brangiausiai bulvės buvo parduodamos Vokietijos ir Švedijos sostinėse – daugiau kaip 2 kartus, o Taline – 1,8 karto, Rygoje – 1,9 karto brangiau nei Vilniuje.

Vidutinės bulvių pardavimo kainos Lietuvos ir kai kurių užsienio šalių ūkiuose
2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg

*Average farm price of potatoes in Lithuania and selected foreign countries
in December 2007 and 2008, Lt/kg*

Šalis / Country	2007	2008	2008, palyginti su / compared to 2007, %
Belgija / Belgium	0,28	0,25	89
Nyderlandai / Netherlands	0,38	0,27	71
Austrija / Austria	0,52	0,30	58
Lenkija / Poland	0,29	0,35	121
Prancūzija / France	0,30	0,36	120
Vokietija / Germany	0,40	0,38	95
Lietuva / Lithuania	0,65	0,43	66
Slovakija / Slovakia	0,54	0,45	83
Čekija / Czech Republic	0,61	0,49	80
J. Karalystė / United Kingdom	0,75	0,50	67
Danija / Denmark	0,69	0,54	78
Estija / Estonia	0,58	0,66	114
Latvija / Latvia	0,58	0,72	124
Rusija / Russia	0,98	0,95	97

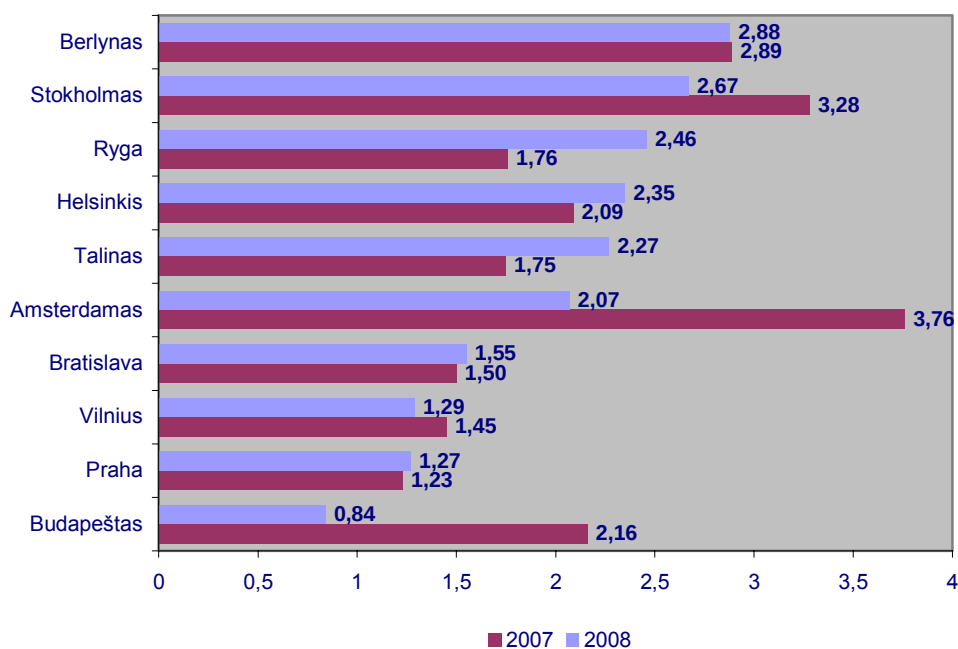
Šaltinis: ŽŪMPRIS.

3 pav. Mažmeninės bulvių kainos Lietuvoje 2006–2008 metais, Lt/kg

Figure 3. Retail price of potatoes in Lithuania in 2006–2008, Lt/kg

Šaltiniai: Informacija apie vartojimo prekių ir paslaugų kainų pokyčius. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV; Lietuvos ekonominė ir socialinė raida. Vilnius: Statistikos departamentas prie LRV.

4 pav. Bulvių mažmeninės kainos kai kurių Europos valstybių sostinėse
2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg
*Figure 4. Retail price of potatoes in the capital cities of selected European countries
in December 2007 and 2008, Lt/kg*

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

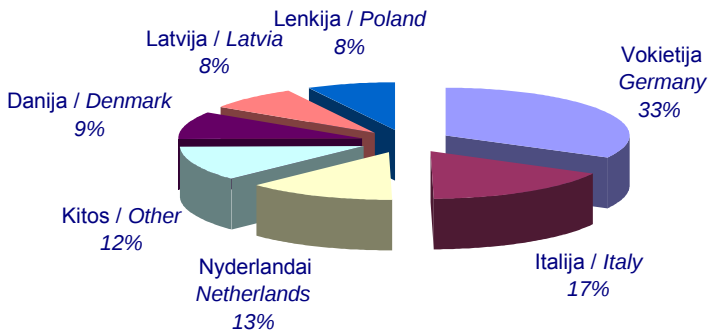
Užsienio prekyba. Per 2008 metus į Lietuvą įvežta 19,2 tūkst. t bulvių – 41 proc. mažiau nei 2007 metais. Importas sudarė tik kiek daugiau nei 3 proc. Lietuvoje per metus suvartojamo bulvių kiekio, o eksportas nesudarė nė 1 proc. derliaus. Bendroji importo vertė – 20,3 mln. Lt, vidutinė kaina – 1,06 Lt/kg – 2 proc. didesnė nei prieš metus. Iki rugpjūčio mėnesio bulvių buvo importuojama po 2–3 tūkst. t kas mėnesį, o prasidėjus bulviakasiui ir vėliau per rugsėjį–gruodį įsivežta 1,5 tūkst. t. Daugiausia (33 proc.) bulvių importuota iš Vokietijos – 6,3 tūkst. t (po 0,87 Lt/kg), 17 proc. – iš Italijos (po 1,33 Lt/kg), 13 proc. – iš Nyderlandų (po 1,62 Lt/kg) (5 pav.). Iš Švedijos ir Latvijos įvežta pigiausių bulvių – po 0,48 Lt/kg, tai sudarė 12 proc. importo.

Per 2008 metus Lietuva eksportavo 4,1 tūkst. t bulvių, 15 proc. mažiau nei 2007-aisiais. Bendroji bulvių eksporto vertė – 5,8 mln. Lt, o vidutinė kilogramo kaina – 1,40 Lt – 5 proc. mažesnė nei prieš metus, bet 32 proc. didesnė nei importuotų. Didžiausi bulvių eksporto srautai – į Rusiją (88 proc.), išvežta 3,6 tūkst. t (po 1,42 Lt/kg).

Bulvių gaminiai. Gaminių iš bulvių gamyba 2006–2008 metais didėjo. Per 2008 metus jų pagaminta 36 proc. daugiau negu per 2007-uosius ir 2 kartus – nei per 2006 metus (2 lentelė). Gamyba labiau orientuota į užsienio rinkas – jose parduota 58 proc. produkcijos.

Didžiausią gaminių iš bulvių dalį sudarančių be acto paruoštų ir konservuotų, nešaldytų ir nedžiovinėtų bulvių, prie kurių priskiriami ir bulvių traškučiai, per 2008 metus gamyba 2007–2008 metais mažai kito, tačiau, palyginti su 2006 metais, pagaminta beveik 2 kartus daugiau. Užsienio rinkose realizuota 63 proc. šios produkcijos. Vidutinė kaina per 2006–2008 metų laikotarpį kito nežymiai.

2008 metais eksportuota 5,8 tūkst. t paruoštų ir konservuotų nešaldytų bulvių – 2 proc. mažiau nei 2007-aisiais. Šios produkcijos išvežta 1,8 karto daugiau nei įvežta. Pagrindinė šių produktų rinka, kaip ir pernai, išliko Rusija, į ją eksportuota 69 proc. produkcijos (po 8,96 Lt/kg), 20 proc. – į Latviją (po 15,20 Lt/kg).

5 pav. Bulvių importas 2008 metais
Figure 5. Import of potatoes in 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

2 lentelė / Table 2

Gaminų iš bulvių gamyba ir realizavimas* 2006–2008 metais
Production and sales* of potato products in 2006–2008

Rodikliai / Indicators	2006	2007	2008	2008, palyginti su 2006, %
Gaminiai iš bulvių, t / Products of potatoes, t				
pagaminta / Production	6295,3	9311,8	12688,9	202
parduota / Sales	6200,1	9070,9	12372,9	200
iš jų vidaus rinkoje / of which in domestic market	2699,2	3043,5	5239,5	194
Paruoštos ir konservuotos bulvės (įskaitant traškučius) / Potatoes, prepared and preserved (chips incl.)				
pagaminta, t / production, t	6190,9	9303,5	9276,4	150
parduota, t / sales, t	6095,5	9060,0	8866,5	145
iš jų vidaus rinkoje / of which in domestic market	2687,5	3041,4	3314,7	123
vidutinė kaina vidaus rinkoje, tūkst. Lt/t / average price in domestic market, thou. Lt/t	12,55	12,47	12,77	102

* Be PVM / VAT excluded.

Šaltinis: išankstiniai Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Sušaldytų konservuotų bulvių įvežta 4,6 tūkst. t, t. y. 7 kartus daugiau nei išvežta. 41 proc. – iš Belgijos (po 1,95 Lt/kg), 34 proc. – iš Lenkijos (po 2,76 Lt/kg), po 12 proc. – iš Nyderlandų (po 2,14 Lt/kg) ir Latvijos (po 3,20 Lt/kg).